

PROVOCĂRI GLOBALE - SOLUȚII LOCALE

CELE MAI BUNE PRACTICI
DIN COMUNITĂȚILE CIVILE
DIN CARPAȚI

2025

Introducere

IMPLICAREA CETĂȚENEASCĂ ÎN CARPAȚI

Participarea cetățenilor la luarea deciziilor este vitală pentru promovarea unei societăți democratice, deoarece împuternicește oamenii să participe activ la modelarea afacerilor publice, la formularea politicilor și la chestiunile comunitare care au un impact profund asupra vieții lor. Această abordare merge mult dincolo de o simplă comunicare unidirecțională de sus în jos; ea construiește încredere între oameni și guvern, îmbunătățește rezultatele și asigură transparența. Prin partajarea informațiilor și colaborarea pentru rezolvarea problemelor, se poate crea o guvernare mai eficientă și mai incluzivă, care să reflecte cu adevărat nevoile și aspirațiile comunității.

Societatea civilă joacă un rol crucial în democrația participativă, deoarece este ancorată în comunități, reprezintă și amplifică interesele diferitelor grupuri de cetățeni. O diferență cheie între stat și societatea civilă este capacitatea lor de a răspunde provocărilor sociale. Statul, prin ierarhia sa birocratică rigidă, răspunde lent la problemele cu care se confruntă comunitățile locale și se luptă să identifice cauzele care stau la baza provocărilor presante. În schimb, societățile civile, care sunt înrădăcinate în comunitățile lor, oferă soluții — sau chiar acțiune în locul statului.

În democrația participativă, aceste soluții conduse de comunitate pot fi adaptate și integrate în politicile generale. Prin urmare, un stat eficient și inteligent ar trebui să creeze un mediu propice care să favorizeze și să valorifice potențialul inovator al societății civile în implicarea cetățenească. Societățile civile sunt unul dintre motoarele inovării sociale, iar studiile de caz din această broșură evidențiază ingredientele și condițiile prealabile cheie ale acestui proces.

În primul rând, este nevoie de agenți ai schimbării (changemakers) - indivizi motivați care întruchipează și aprind spiritul comunității lor și care sunt dispuși și îndrăznesc să ia inițiativa de a schimba condițiile existente. Un agent al schimbării nu poate fi un individ singuratic și izolat; el/ea ar

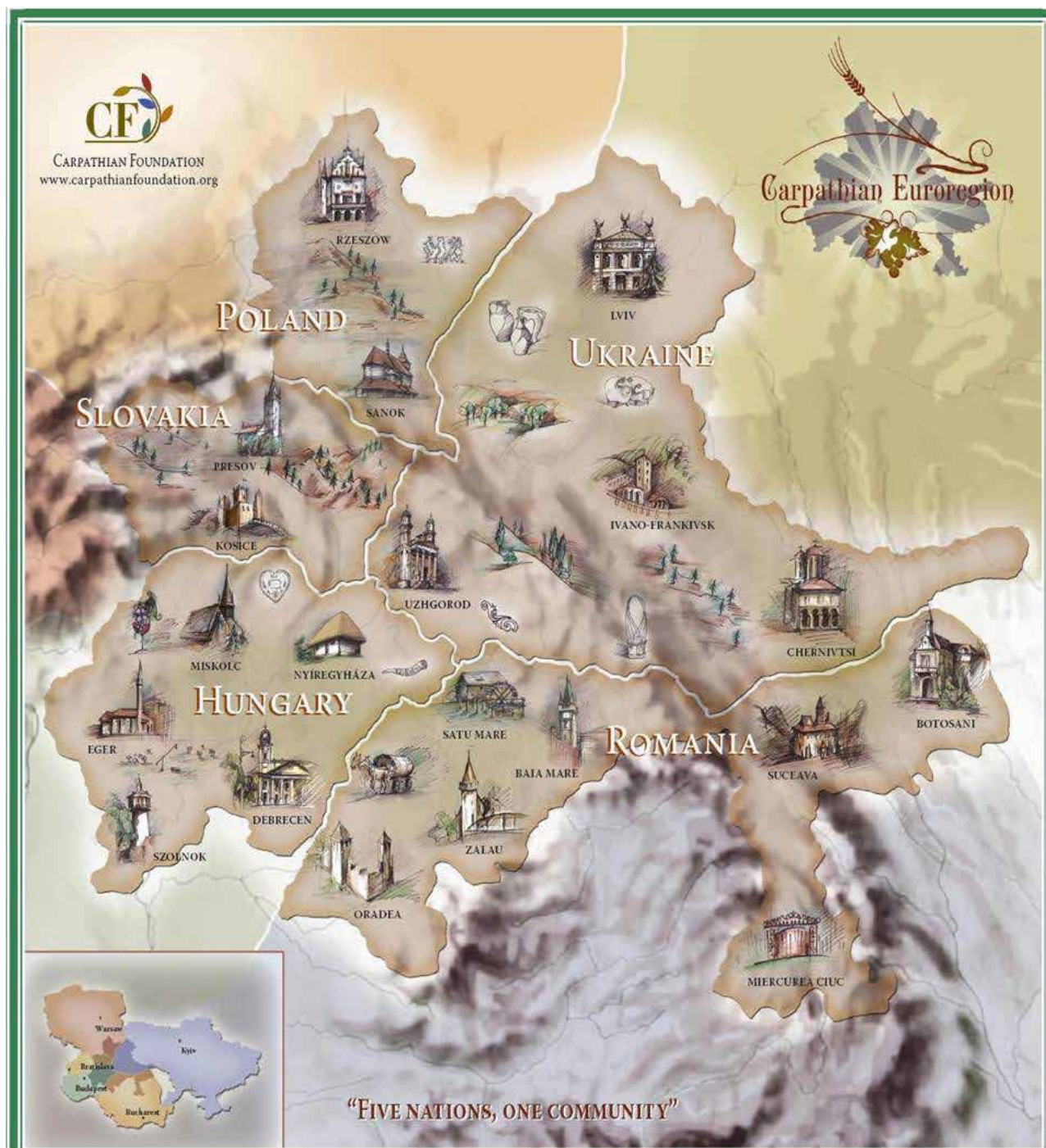
trebui să fie capabil(ă) să mobilizeze pe alții din comunitate și să construiască o rețea de sprijin, făcând din procesul de schimbare un efort colectiv.

Această broșură, o colecție de bune practici de implicare cetățenească din Carpați, prezintă câteva dintre numeroasele inițiative realizate de organizațiile societății civile carpatice care au modelat condițiile pentru acțiunile locale ale cetățenilor, de exemplu: încurajarea participării tinerilor la viața publică, extinderea oportunităților de implicare comunitară, crearea de noi instituții comunitare, promovarea bunei vecinătăți și a culturii locale, mobilizarea comunităților, sprijinirea migranților și a persoanelor strămutate intern, precum și diverse alte inițiative.

Scopul principal al Platformei Societății Civile Carpatice este de a conecta și de a pune în rețea organizațiile societății civile de la firul ierbii, izolate în țările vecine din regiunea Carpatică, prin crearea unei rețele de sprijin reciproc și de încurajare a agenților schimbării și a unui spațiu civil pentru schimbul de experiențe și învățarea unora de la alții. Această broșură servește acestui scop și poate inspira alte organizații ale societății civile să adopte bunele practici în comunitățile lor pentru a sprijini participarea cetățenească în Carpați.

SÁNDOR KÖLES

Președintele Consiliului
Director Fundația Carpatică-Ungaria

UCRAINA

Titlul bunei practici: **Adaptarea La Trauma Psihologică W Războiului**

Numele organizației, locația: **Organizația Caritabilă „Fundatia De Binefacere «Arborele Vieții Mele»” (The Tree Of My Life), Regiunea Transcarpatia (Zakarpatska), Ucraina.**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

„Arborele Vieții Mele” își desfășoară activitatea în regiunea muntoasă pitorească a Transcarpatiei, și anume în Ujgorod (Uzhhorod), Muncaci (Mukachevo) și Svaliava, renumite anterior pentru frumusețea naturală, atracțiile turistice și stilul de viață multicultural vibrant. Aceste orașe se numără printre cele mai dens populate părți ale regiunii, care au primit cel mai mare număr de persoane strămutate intern, inclusiv familiile personalului militar, de la începutul războiului la scară largă. În plus, acestea găzduiesc una dintre brigăzile distinse ale forțelor armate. Mai mult, mii de luptători răniți primesc tratament medical în spitalele locale.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

„Arborele Vieții Mele” a fost înregistrată în aprilie 2022; la scurt timp după aceea a început invazia la scară largă. Își urmărește obiectivele în domeniile serviciilor psihologice și psihosociale pentru personalul militar rănit și pensionat, familiile militarilor activi și cei care și-au pierdut rudele în război, persoanele strămutate intern (IDP), persoanele în vârstă, personalul medical și asistenții sociali. Echipa înalt calificată a organizației este formată din douăzeci și trei de persoane: patru administratori, un voluntar, șase facilitatori, un life coach, un profesionist în sănătate mintală la locul de muncă, cinci consultanți în psihologie militară, patru psihologi și doi psihoterapeuți.

88015, str. Oleksandr Khira nr. 6a,
Uzhhorod, Ucraina

DESCRIEREA PROBLEMEI

Pe lângă victimele inutile și distrugerile oribile, războiul își lasă amprenta crudă asupra sănătății mintale atât a personalului militar, cât și a civililor. Provoacă traume psihologice severe, cu consecințele cărora oamenii se pot lupta toată viața. În aceste circumstanțe, sprijinul psiho-emoțional pentru cei care se confruntă cu trauma psihologică a războiului continuă să crească în importanță. Acesta include stabilizarea, refacearea resurselor, gestionarea pierderii, adaptarea la pierderea ambiguă, prevenirea suicidului etc.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

„Arborele Vieții Mele” a oferit o abordare sistematică și durabilă pentru a face față acestor provocări prin introducerea unui set unic de servicii care includ: recuperare balneologică și psiho-emoțională completă pentru veteranii cu dizabilități dobândite;

- recuperare psiho-emoțională săptămânală pentru grupurile de soții ale personalului militar activ;
- recuperare psihologică săptămânală și gestionarea pierderii pentru grupurile de membri ai familiilor care și-au pierdut rudele;
- recuperare psihologică săptămânală, folosind terapia cu animale, pentru grupurile de personal militar întors din captivitate;

- sesiuni psiho-emoționale pentru grupurile de veterani; activități zilnice de recuperare psiho-emoțională în aer liber pentru veteranii care urmează tratament în spitalele locale;
- activități zilnice de recuperare psiho-emoțională, inclusiv hipoterapie, pentru veterani și familiile lor; activități psiho-emoționale zilnice, inclusiv Canisterapie, pentru persoanele cu dizabilități;
- activități psiho-educative permanente pentru persoanele în vârstă; activități de integrare pentru persoanele strămutate intern; activități psiho-educative pentru angajații serviciilor sociale și de sănătate.

UCRAINA

Titlul buneii practici: **Clubul Seniorilor**

Numele organizației, locația: **Organizația Civică „Mișcarea Pentru Sprijinul Militarilor Din Transcarpatia – Ujgorod”, Regiunea Transcarpatia, Ucraina.**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/ LOCAȚIEI

Această mișcare de masă a evoluat în centrul regional al Transcarpatiei, orașul Ujgorod (Uzhhorod). De la începutul invaziei străine în 2014, acest oraș provincial curat și confortabil, cu aproximativ 120.000 de locuitori, s-a transformat treptat într-unul dintre pilonii centrali ai rezilienței naționale. Ujgorod a acceptat cele mai mari valuri de persoane strămutate intern, majoritatea fiind femei, copii și bătrâni. Orașul a devenit o casă pentru afacerile relocate și instituțiile culturale. Este un loc unde s-a format o parte semnificativă a noilor unități militare. Un oraș provincial adormit s-a transformat într-un hub economic și umanitar important. Oamenii din Ujgorod joacă un rol crucial în aceste transformări, oferind tot sprijinul posibil apărătorilor, îngrijind familiile acestora și ajutându-i pe cei care fug de război. Zeci de inițiative formale și informale, cu adevărat populare, au apărut în oraș pentru a face față diferitelor aspecte ale agresiunii barbare. „Mișcarea” este una dintre ele.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Aparent, „Mișcarea” este cea mai mare și mai recunoscută organizație a societății civile din regiune. A început ca o inițiativă informală de voluntariat în 2014 și s-a concentrat în principal pe sprijinul unităților

militare din Transcarpatia și al familiilor personalului activ. De la începutul invaziei la scară largă în 2022, inițiativa a fost înregistrată legal ca organizație civică și și-a extins semnificativ domeniul de activitate. Deși „Mișcarea” s-a extins drastic, pilonul său cheie rămâne același. Se bazează aproape complet pe voluntariat și donații directe de la oameni. Mii de membri ai comunității își investesc resursele, timpul și devotamentul în activitățile „Mișcării”. Pe lângă ajutorul tradițional pentru militari, organizația oferă diverse servicii pentru familiile personalului militar, pentru văduvele și copiii care și-au pierdut părinții, concepe programe de integrare pentru persoanele strămutate intern, îngrijește răniții din spitalele locale, găzduiește licitații caritabile și campanii de strângere de fonduri, promovează voluntariatul și implicarea comunitară.

88000, str. Yurii Hoida nr. 8,
Uzhhorod, Ucraina

DESCRIEREA PROBLEMEI

Diversificarea și expansiunea semnificativă a activităților „Mișcării” din 2022 au devenit o provocare profundă pentru organizație. Aceasta este obligată să combine dezvoltarea sa organizațională cu cererile tot mai mari de servicii pentru mai multe grupuri țintă, adesea diferite. În special, un număr semnificativ de persoane în vârstă (65+) au sosit în Ujgorod odată cu valurile de strămutare internă. Majoritatea acestor oameni singuri au pierdut totul: casă, mediu social, și au fost adesea aruncați în necunoscut. Evident, comunitatea locală, și „Mișcarea” în special, trebuia să reacționeze și la această provocare.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Organizația a venit cu ideea care folosește o abordare de tip „câștig-câștig” și anticipează servicii pentru persoanele în vârstă strămutate, în conjuncție cu implicarea acestora în activitățile de voluntariat ale „Mișcării”. Clubul Seniorilor a fost înființat în 2023. Acesta oferă sprijin psihosocial, asistă la integrarea în comunitate și ajută persoanele în vârstă să își facă prieteni și să dezvolte noi relații sociale. Aceste eforturi au un impact pozitiv incontestabil asupra sănătății fizice și mintale a seniorilor. Totodată, implicarea lor în munca de voluntariat le umple viața cu un nou conținut, oferindu-le sentimentul de a fi

necesari și utili pentru alții. „Mișcarea” apreciază aportul valoros al persoanelor în vârstă în activitățile zilnice ale organizației, întrucât aceștia țin plase de camuflaj, colectează donații la centrele comerciale, produc bunuri lucrate manual pentru târguri de caritate și sprijină operațiunile biroului principal. Activitățile Clubului Seniorilor sunt organizate într-un mod care oferă oportunități persoanelor în vârstă, dar nu o soluție „de-a gata”. Seniorii se bucură de libertate maximă în modifica-

rea activităților lor și dezvoltarea de noi inițiative. De exemplu, grupurile de mers scandinav și gimnastică neurodinamică au devenit complet independente și autonome. „Mișcarea” este fericită și mândră să fie martora unor astfel de realizări ale seniorilor și consideră aceste câștiguri drept succesul său suprem.

Link-uri

UCRAINA

Titlul bune practici: **Centrul Pentru Copii**

Numele organizației, locația: **Voluntarii Universității Naționale Ujgorod, Regiunea Transcarpatia, Ucraina**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Universitatea Națională Ujgorod este cea mai mare instituție de învățământ din Transcarpatia. Capacitatea sa umană de peste 2.000 de membri ai personalului și 16.000 de studenți depășește semnificativ orice altă companie din regiune. Literalmente, nu există instituții sau domenii de activitate în Transcarpatia unde prezența Universității să fie absentă. Acest lucru face ca rolul său să fie special pentru dezvoltarea socială, economică și politică regională. Pe lângă alte influențe, Universitatea stabilește standarde și promovează valori, care sunt apoi implementate în diferite domenii ale vieții de mii dintre absolvenții săi. Nu e de mirare că Universitatea a fost printre primele care au răspuns provocărilor invaziei la scară largă din 2022.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Organizația civică „Voluntarii Universității Naționale Ujgorod” a fost înregistrată în 2018 ca o inițiativă a aproximativ 100 dintre studenții și profesorii săi. În primul rând, s-a concentrat pe dezvoltarea abilităților profesionale și sociale ale studenților prin implicarea lor în activități de voluntariat și participarea la evenimente semnificative social. De la începutul războiului la scară largă, „Voluntarii” s-au transformat într-un hub important, care oferă diverse ajutoare umanitare și servicii sociale în regiune și dincolo de limitele acesteia. Au trimis câteva sute de tone de ajutor umanitar regiunilor din prima linie a țării, au oferit mese zilnice gratuite pentru 2.000 de refugiați care și-au găsit adăpost în incinta Universității, au creat un spațiu de coworking pentru persoanele strămutate intern, au pornit un centru de tineret,

au sprijinit permanent unitățile militare, precum și profesorii și studenții Universității care au apărut libertatea.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Din 2022, Universitatea s-a transformat în cel mai mare adăpost pentru persoanele strămutate intern din regiune. Zilnic, între 500 și 2000 de oameni trăiesc în facilitățile sale. Un număr semnificativ dintre aceștia sunt femei și copii. „Voluntarii” au acordat o atenție specială copiilor încă de la începutul crizei refugiaților, oferindu-le tot sprijinul posibil. Cu toate acestea, a devenit evident că,

88000, Piața Narodna nr. 2, biroul
25, Uzhhorod, Ucraina

pe lângă ajutorul umanitar, sunt necesare servicii permanente. Acestea sunt singura modalitate de a oferi, pe de o parte, îngrijire pentru copii și, pe de altă parte, de a permite integrarea părinților în comunitatea locală (găsirea unui loc de muncă, locuințe permanente, căutarea de oportunități educaționale pentru copii, explorarea serviciilor comunitare etc.). În ciuda lipsei critice de spații libere, „Voluntarii” au preluat spații abandonate, le-au renovat și echipat, și au pornit Centrul de Zi pentru Copiii Strămutați Intern.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Având în vedere nevoia urgentă de servicii permanente pentru copiii strămutați care locuiesc în incinta Universității Naționale Ujgorod și fiind conștienți de capacitățile limitate ale instituțiilor preșcolare municipale, „Voluntarii” au pornit Centrul de Zi. Programul său a fost dezvoltat astfel încât să combine serviciile educaționale, sprijinul psihologic pentru copii și părinții lor, precum și activități recreative după ore, timp liber și activități artistice. „Voluntarii” au implicat membri

ai personalului Universității înalt calificați (profesori, doctoranzi și studenți la master) în operațiunile zilnice ale Centrului. După 3 ani de funcționare, când majoritatea copiilor au crescut și au mers la școală, Centrul și-a schimbat profilul și s-a transformat într-o facilită-te de tip after-school. Este un spațiu unde copiii se pot relaxa după școală, pot găsi asistență la teme și pot participa la activități sportive și artistice. „Volun-tarii” și-au demonstrat flexibilita-tea și adaptabilitatea la nevoile în schimbare ale copiilor care cresc în adăpost și sunt dedicați să ser-vească acești copii atâta timp cât va fi nevoie.

Link-uri

SLOVACIA

Titlul bunei practici: **TINERET INSPIRATOR (Mladí inšpirujú)**

Numele organizației, locația: **Mladý Bardejov – Parlamentul Municipal al Tinerilor, Bardejov, Slovacia**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Mladý Bardejov – Parlamentul Municipal al Tinerilor este situat în orașul Bardejov. Orașul, care are 30.000 de locuitori, este situat în nord-estul Slovaciei, lângă granița cu Polonia.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Mladý Bardejov a fost înființat în 2017 ca un organism consultativ al orașului și, de asemenea, ca o platformă pentru ca tinerii să participe activ la afacerile locale. Parlamentul Tinerilor organizează o varietate de activități, inclusiv programe internaționale (Erasmus+), inițiative de voluntariat și discuții politice. A fost singurul din Slovacia care a avut membri în toate comitetele consiliului municipal. Compoziția sa se schimbă regulat, iar în ultimii doi ani a constat din 22 de membri.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Parlamentele de tineret reunesc cei mai activi tineri dintr-un oraș — cei care doresc să influențeze mediul lor, să vorbească despre problemele actuale și să implementeze activități care răspund nevoilor colegilor lor. Parlamentul Municipal al Tinerilor din Bardejov este unul dintre cele mai active din estul Slovaciei și, chiar dacă unul dintre aspectele sale cele mai excepționale — participarea directă în comitetele consiliului municipal — este acum de domeniul trecutului și astfel funcția consultativă a parlamentului este slăbită, membrii săi continuă să arate un efort puternic de a fi un grup activ. Activitățile regulate includ discuții pre-electorale cu candidații pentru poziții alese, participarea la ceremonia de depunere de coroane pentru soldații căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial și diverse activități de voluntariat. Cea mai recentă provocare a lor este să aducă inspirație și modele pozitive tinerilor pentru viitoarele lor cariere.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Mladý Bardejov este un Parlament al Tinerilor cu sprijin din partea Municipalității Bardejov, ceea ce îi permite să organizeze evenimente aproape fără buget propriu, sau utilizând scheme de granturi mai mici. Datorită acestui sprijin, activitățile sale sunt durabile, deși poziția sa actuală neutră (neafiliată politic) nu este garantată în viitor. În ultimii ani, Mladý Bardejov a creat mai multe evenimente proprii

concepute pentru a oferi tinerilor locali activități de timp liber, inspirație de la localnici de succes din Bardejov și pentru a consolida cetățenia europeană.

Conferința Bardinspo: Prima ediție a conferinței a avut loc în 2024 în cea mai mare sală din Bardejov — un cinematograful cu 300 de locuri, care a fost plin de elevi de liceu. Conferința a prezentat 6 povești inspiratoare care au dovedit că Bardejov oferă și oportunități pentru propria poveste de succes.

A doua ediție din 2025 a avut subtitlul: Oportunități în Măinile Femeilor. A prezentat din nou 6 povești, de data aceasta vizând și evidențierea profesiilor mai puțin cunoscute și a sectorului non-profit.

Vinerile Europene: Înainte de alegerile pentru Parlamentul European, Mladý Bardejov și-a propus să crească gradul de conștientizare cu privire la valorile și beneficiile UE pentru Slovacia, pentru a crește participarea la vot. În mai 2024, au organizat 5 vineri susținând această temă în diferite formate și locații: o discuție, un test de cultură generală, o zi de informare despre țările UE, un atelier despre dezinformare și o proiecție de film. Peste 500 de persoane au participat la activități și, datorită acestor eforturi, prezența la vot a crescut cu 12% față de alegerile anterioare ale UE.

Cinema de vară sub stele (Letné kino pod hviezdami): Acest eveniment a fost creat pentru a aborda lipsa evenimentelor în aer liber în Bardejov. Acum a devenit o tradiție de doi ani. Tinerii conduc cinematograful în fiecare săptămână în timpul vacanței de vară, în cooperare cu Municipality Bardejov, o cafenea locală și mass-media locală. Intrarea la filme este gratuită.

Mladý Bardejov este un exemplu excelent despre cum tinerii, chiar și fără lideri adulți, pot crea activități care au un impact social semnificativ.

Link-uri

SLOVACIA

Titlul bunei practici: **O Strategie Pentru Tineret – Participativ!**
Numele organizației, locația: **Consiliul Tineretului din Regiunea Prešov (RMPK), Prešov, Slovacia**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Copiii și tinerii formează aproximativ o treime din populația Slovaciei, cea mai mare proporție a acestora trăind în regiunea Prešov. Specificul regiunii, care are un impact direct asupra calității vieții tinerilor, include lipsa oportunităților de muncă și condițiile economice nefavorabile. Tinerii de aici consideră exodul creierilor, infrastructura locală insuficientă, lipsa locurilor de muncă și ignorarea nevoilor lor ca fiind cele mai prezente probleme.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

RMPK este o platformă care creează o voce unificată a organizațiilor de tineret din regiunea Prešov. Reunește organizații neguvernamentale, parlamente de tineret și grupuri informale de tineret care implementează activități pentru copii și tineri. Organizația contribuie la crearea și implementarea politicilor regionale și locale de tineret. În același timp, sprijină participarea tinerilor la nivel școlar, municipal și regional. Implementează o gamă largă de activități pentru parlamentele școlare – ca program de granturi care sprijină activitățile lor, activități educaționale sau Marca de Calitate – un premiu pentru parlamentele școlare active și inspiratoare. Organizează regulat activități educaționale informale în domeniul dezvoltării abilităților necesare pentru o mai bună angajare a tinerilor – instruire axată pe dezvoltarea abilităților soft, de exemplu, gândire critică, prezentare, abilități de comunicare, lucru în echipă etc.

DESCRIEREA PROBLEMEI

În domeniul politicii de tineret, există o tendință predominantă în rândul autorităților de a considera nevoile tinerilor ca fiind irelevante. Reprezentanții autorităților presupun că „știu” ce au nevoie tinerii, dar în realitate activitățile lor nu reflectă nevoile reale ale acestora. Ideea că tinerii ar trebui să fie implicați

în afacerile publice nu este încă acceptată pe scară largă. Cu toate acestea, participarea se dovedește a fi cel mai bun instrument pentru depășirea frustrării cauzate de condițiile nefavorabile și, de asemenea, o modalitate de a depăși aceste condiții în mod eficient.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

În 2023, Regiunea Autonomă Prešov (PSK) a adoptat Strategia de Tineret PSK pentru 2023–2028. Acest document de politică de tineret pe termen mediu este un exemplu interesant de cooperare între administrația locală și organizațiile de tineret din regiunea Prešov, bazat pe nevoile tinerilor. Regiunea Prešov a sprijinit crearea participativă a documentului și a delegat pregătirea acestuia către RMPK, ca organizație umbrelă pentru munca de tineret din regiune. Principala sursă pentru crearea Strategiei a fost un amplu „Sondaj privind nevoile și

calitatea vieții tinerilor”, la care au participat peste 4.300 de tineri. Pe baza rezultatelor sondajului, 28 de experți din organizațiile de tineret au lucrat la definirea obiectivelor și măsurilor. Documentul final a fost revizuit și comentat de tineri din diferite părți ale regiunii. Obiectivele Strategiei sunt evaluate anual, iar implementarea măsurilor specifice este rezultatul cooperării dintre o gamă largă de actori din domeniul tineretului din regiunea Prešov. Implementarea Strategiei este facilitată de Grupul de Acțiune Regional ca platformă de dialog pentru munca de tineret în regiune, unde membrii săi se întâlnesc regulat pe parcursul anului. O altă realizare majoră este faptul că programul „tineret” a fost inclus în schemele de donații existente ale Regiunii Autonome Prešov pentru prima dată. Crearea documentului strategic a adus răspunsuri mai flexibile din partea actorilor pentru a satisface nevoile tinerilor. Pentru următorii cinci ani, acesta servește ca document sursă principal pentru îmbunătățirea calității vieții tinerilor din regiune.

Link-uri

SLOVACIA

Titlul bunei practici: **Tinerii Filantropi Oferă Tineretului Un Motiv Să Rămână**
Numele organizației, locația: **Fundația Comunitară Bardejov, Bardejov, Slovacia**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Fundația Comunitară Bardejov și Tinerii Filantropi își desfășoară activitatea în orașul Bardejov și zona înconjurătoare. Orașul, cu 30.000 de locuitori, este situat în nord-estul Slovaciei, lângă granița cu Polonia. Bardejov se mândrește cu centrul său istoric inclus în patrimoniul UNESCO și este un loc pașnic de locuit. Cu toate acestea, în ciuda activității organizațiilor non-profit locale, procesele participative sunt încă slabe, iar tinerii au puține oportunități de a influența viața publică.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Fundația Comunitară Bardejov a fost înființată în 2002 pentru a dezvolta filantropia locală și cetățenia activă prin sprijinirea inițiativelor și organizațiilor non-profit. În urmă cu paisprezece ani, a lansat programul

Tinerii Filantropi bazat pe conceptul YouthBank, prin care își transmite know-how-ul tinerilor. Acesta este singurul program de acest gen din Slovacia care a funcționat continuu de la înființare. Scopul său este de a dezvolta filantropia și voluntariatul în rândul tinerilor, de a încuraja implicarea lor în abordarea nevoilor comunității și de a le susține talentul și ideile.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Tinerii din orașele mici precum Bardejov se confruntă cu lipsa oportunităților de a se implica în activități cu impact social. Capacitatea limitată de a-și influența mediul îi face să simtă că nu are rost să fie cetățeni activi. Mulți au acces limitat la procesele decizionale participative și adesea nu au abilitățile necesare sau spațiul pentru a le dezvolta.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Programul inovator de granturi Tinerii Filantropi se bazează pe conceptul YouthBank și este singurul de acest gen din Slovacia de mai bine de 14 ani. Programul ajută tinerii să reflecteze asupra comunității lor, să identifice nevoile și să propună soluții concrete. Un mentor îi ghidează, le lărgeste perspectivele, implică părțile interesate, sprijină strângerea de fonduri și ajută la evaluarea rezultatelor lor. Aceste experiențe pozitive contribuie la o abordare mai activă a vieții și consolidează comunitatea — tinerii au o dorință mai mare de a se întoarce sau de a continua să participe la viața orașului. Zeci de tineri au trecut prin program, fiecare echipă răspunzând nevoilor și problemelor actuale. În 2023, an electoral în Slovacia, sondajele au arătat că doar 52% dintre tineri erau interesați să voteze, mulți dorind să părăsească țara. Fundația Comunitară Bardejov și Tinerii Filantropi s-au alăturat așadar campaniei naționale de mobilizare „Vreau să Rămân Aici” și au organizat propria campanie. Au creat videoclipuri online în care oameni de diferite vârste și-au exprimat motivațiile pentru a vota. De asemenea, au organizat Noaptea Tinerilor Filantropi, facilitând

o discuție despre importanța de a fi cetățeni activi. Ca parte a campaniei naționale, au organizat Festivalul Democrației în cele patru cele mai mari zone rezidențiale din Bardejov. Datorită acestor evenimente, tinerii au ajuns la un număr mai mare de colegi și au câștigat vizibilitate. Tinerii Filantropi au fost chiar prezentați ca un exemplu pozitiv în podcastul Țara Tineretului.

Campania „Vreau să Rămân Aici” a dus la o creștere cu 16% a interesului pentru vot în rândul tinerilor sub 25 de ani.

Link-uri

POLONIA

Titlul bunei practici: **Construirea Forței Organizațiilor Sociale Locale**

Numele organizației: **Sieć Ngo Rzeszów – Aktywni Razem (Rețeaua Ong Rzeszów - Activi Împreună)**

CARACTERISTICILE LOCAȚIEI

Rzeszów, capitala Voievodatului Podkarpackie, este un „oraș compact” cu 200.000 de locuitori, un centru economic și academic semnificativ în sud-estul Poloniei. Are o populație relativ tânără, iar rezidenții se caracterizează printr-un atașament puternic față de oraș și regiune, cu vederi mai liberal-stângiste comparativ cu conservatorismul tradițional al zonelor rurale înconjurătoare.

ORGANIZAȚIA

SIEĆ NGO Rzeszów – Aktywni Razem a fost înființată oficial în 2024 și reunește în prezent peste 40 de ONG-uri din Rzeszów, Provincia Podkarpackie și alte părți ale Poloniei. Include organizații pentru seniori, sport, persoane cu dizabilități, antreprenori, artiști, copii și tineri. Sediul său este în Rzeszów, cu Pub Spółdzielczy ca loc obișnuit de întâlnire.

PROBLEMA

Rețeaua a fost creată pentru a coordona activitățile numeroaselor organizații sociale mai mici din Rzeszów și zonele înconjurătoare și pentru a le împușternici în relațiile cu administrația locală. Scopul a fost ca autoritățile locale să recunoască și să aprecieze potențialul ONG-urilor locale.

„Principala problemă pe care am întâmpinat-o dacă acționam singuri, dacă nu eram asociați, era cu siguranță accesul la autorități și guvernele locale. Acum, dacă

avem reprezentare aleasă, dacă avem 40 de organizații și suntem capabili să emitem chiar și o scrisoare pe care toate organizațiile și reprezentanții lor o semnează la o întâlnire, avem o pârghie mai mare.” — Katarzyna Maciechowska, coordonator al Rețelei.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Relaționarea a început în 2023 cu „mic dejunuri de afaceri pentru ONG-uri” lunare, organizate la Pub Spółdzielczy sau la Centrul Internațional de Integrare FENIKS. În ciuda prezenței inițiale scăzute, aceste întâlniri au fost continuate constant și promovate pe rețelele sociale. După un an, a avut loc o descoperire, și tot mai multe organizații au început să participe. În 2024, a fost creat un grup WhatsApp pentru participanți, ducând la coordonarea spontană a activităților comune și transferul de cunoștințe/experiență.

„Acest lucru rezultă și din faptul că, de exemplu, eu am o scenă, sistem de sunet, altcineva împrumută corturi, cineva este inginer de sunet, altcineva este responsabil pentru diverse alte lucruri, și fiecare persoană este dintr-o organizație diferită. Dacă eu găzduiesc un eveniment, astăzi facem unul comun, așa că toată lumea ajută, dar dacă eu găzduiesc un eveniment, ceilalți vin să mă ajute. Dacă altcineva găzduiește unul, eu merg cu alții să ajut acolo și îmi împrumut echipamentul gratuit. Și de aceea organizațiile care nu au bani, nu au posibilitatea să închirieze, de exemplu, echipament profesional, pot împrumuta de la alte organizații din rețea, iar aceasta este, de asemenea, o valoare enormă, pentru că am fi fără el.” — Katarzyna Maciechowska, coordonator al Rețelei.

Rețeaua oferă, de asemenea, sprijin organizațiilor în scrierea proiectelor, șapte organizații din rețea obținând cu succes granturi mici pentru seniori, iar alte proiecte în sport și alte domenii sunt, de asemenea, finanțate. În 2025, SIEĆ NGO Rzeszów – Aktywni Razem a organizat două picnicuri ONG (06.07.2025 și 30.08.2025), obținând sprijin material și organizațional din partea administrației orașului, prezentând și promovând activitățile ONG-urilor din rețea către mii de locuitori din Rzeszów.

CONCLUZII

Această practică implică coordonarea activităților numeroaselor organizații sociale mai mici și împuternicirea lor în relațiile cu administrația locală.

Include organizarea de „mic dejunuri de afaceri pentru ONG-uri”

lunare și crearea unui grup de comunicare (WhatsApp) pentru coordonarea spontană a activităților și transferul de cunoștințe. Permite schimbul de echipamente și resurse între organizații, ceea ce este deosebit de valoros pentru cele fără fonduri pentru închirierea echipamentelor profesionale. Rețeaua oferă, de asemenea, sprijin în scrierea proiectelor, ceea ce a dus la obținerea cu succes a granturilor de către organizațiile membre. Cooperarea cu administrația orașului a adus sprijin material și organizațional pentru picnicurile ONG, promovând activitățile organizațiilor în rândul rezidenților.

POLONIA

Titlul bunei practici: **Festivalul De Cultură De Frontieră Folkowisko**
Numele organizației: **Asociația de Animare a Culturii de Frontieră Folkowisko**
(**Stowarzyszenie Animacji Kultury Pogranicza Folkowisko**)

CARACTERISTICILE LOCAȚIEI

Gorajec, sediul asociației, este un sat mic din Voievo-datul Podkarpackie, situat la 15 km în linie dreaptă de granița polono-ucraineană, cu aproximativ 40 de locuitori zilnici. Este o zonă agricolă, distantă de centre urbane mai mari, confruntându-se cu probleme demografice (populație îmbătrânită, șomaj). Chutor Gorajec servește atât ca bază a asociației, cât și ca facilități de agroturism.

SCURTĂ DESCRIERE

Asociația „Folkowisko” a fost fondată în 2012 pentru a formaliza eforturile indivizilor implicați în organizarea Festivalului de Cultură de Frontieră „Folkowisko”. Scopul său este de a revitaliza cultural locurile împovărate de o istorie dificilă și de a le transforma în spații de cooperare, dialog și reconciliere.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Memoria vie a conflictului ucraineano-polonez și deprecieri socio-económico contemporană a micilor comunități de frontieră au creat nevoia de a construi o comunitate care transcende granițele și stereotipurile, oferind oamenilor instrumente pentru acțiune colectivă și recuperarea identității locale. În prezent, această comunitate se extinde și la sprijinirea refugiaților din Ucraina și implicarea în ajutorarea victimelor războiului ruso-ucrainean.

„Cel mai bun exemplu este probabil produsul nostru emblematic, care este Festivalul. Principiul Festivalului și, de asemenea, al altor activități, pentru că asta face Asociația, este că mai întâi, vino și spune-ne ce superputeri ai și folosește acele superputeri pentru binele comun.” — Marta Połtowicz-Bobak, membru al consiliului Asociației „Folkowisko”.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Festivalul de Cultură de Frontieră „Folkowisko” a provenit din întâlniri informale ale entuziaștilor culturii populare (2008-2010), care au evoluat într-un festival în 2011 și apoi au dus la înființarea Asociației. Interesul crescând și participarea tot mai mare au dus la soluții organizaționale mai profesionale. Membrii asociației țin întâlniri lunare online, care se intensifică înainte de Festival. Chiar înainte de eveniment, toți

voluntarii (indiferent de vechime și experiență) trec printr-un training care servește nu doar pregătirii tehnice, ci și integrării.

„Fiecare dintre noi, indiferent de câți ani lucrăm la Festival, trece prin instruire. Deci, chiar înainte de Festival, avem o astfel de întâlnire unde ne putem cunoaște și ne putem integra. (...) Am mers în pădure în mijlocul nopții, și era o bandă întinsă între copaci, și a trebuit să mergem pe această bandă fără să atingem pământul. Acesta a fost, desigur, doar un joc, dar brusc se întâmplă ceva ce toți luăm în serios. Adică, un băiat de 17 ani este conștient că trebuie să mă ajute pe mine, o femeie de peste 50 de ani, să fac față acestui lucru. Și asta învață responsabilitatea.” — Marta Połtowicz-Bobak, membru al consiliului Asociației „Folkowisko”.

Mai mult, fiecare inițiativă și idee, atâta timp cât se aliniază cu sistemul general de valori al Asociației, este ascultată cu atenție, discutată și implementată cu sprijinul substanțial și tehnic al tuturor membrilor.

„Co-responsabilitate. Acest lucru, în opinia mea, este important. Deschiderea către oameni, dar și folosirea potențialului tuturor. Transferul de cunoștințe este ceva incredibil de important pentru mine. Dacă cineva vine complet din exterior, vede lucruri pe care noi nu le

vedem. Pentru că suntem în Asociație de atât de mult timp, de exemplu, încât ceva este deja evident pentru noi. Cineva poate veni și spune: «Ascultă, dar o putem face puțin diferit» și asta este, de asemenea, o valoare uriașă, nu-i așa?» — Marta Połtowicz-Bobak, membru al consiliului Asociației „Folkowisko”.

CONCLUZII

Un rol special în construirea legăturilor în cadrul Asociației este jucat de recunoașterea și aprecierea eforturilor voluntarilor, precum și de sărbătorirea împreună – adică, dedicarea unei părți din timpul și energia lor în cadrul Asociației. Activarea tinerilor se întâmplă natural, prin angajarea lor în muncă și tratarea fiecărui membru al comunității ca fiind important. Toți voluntarii, indiferent de experiență, trec prin integrare și instruire tehnică (de exemplu, prim ajutor, răspuns la criză), ceea ce construiește responsabilitatea și capacitatea de a coopera. Fiecare inițiativă și idee, atâta timp cât se aliniază valorilor Asociației, este discutată și implementată cu sprijin substanțial și tehnic, făcând oamenii să se simtă importanți și responsabili.

Link-uri

POLONIA

Titlul bunei practici: **Căi Mobile În Rzeszów: Incluziune În Industria Logisticii**
Numele organizației: **Fundația CONTEO**

CARACTERISTICILE LOCAȚIEI

Deși nu există date oficiale, actuale, privind numărul exact de persoane cu dizabilități în Rzeszów, Oficiul Central de Statistică estimează că aproximativ 10% din populație are certificate de dizabilitate confirmate legal. Autoritățile orașului alocă fonduri publice prin competiții pentru activități care vizează activarea socială și vocațională și integrarea persoanelor cu dizabilități.

SCURTĂ DESCRIERE

Fundația CONTEO a fost înființată în 2022 de persoane cu o vastă experiență profesională în industria logisticii și economia socială. Principalele sale obiective includ promovarea transportului durabil, sprijinirea comunităților locale în ecologie și educație pro-ecologică și conectarea soluțiilor științifice inovatoare cu afacerile.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Majoritatea inițiativelor publice pentru activarea și integrarea persoanelor cu dizabilități se concentrează exclusiv pe probleme sociale. Există semnificativ mai puține activități în sfera vocațională, iar cele axate pe furnizarea de instrumente specifice persoanelor cu dizabilități pentru a începe sau dezvolta o anumită carieră

profesională sunt cu adevărat rare. O provocare particulară rămâne, de asemenea, nivelul de cunoștințe și conștientizare al angajatorilor cu privire la potențialul și capacitățile persoanelor cu dizabilități.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Proiectul „Căi Mobile în Rzeszów: Incluziune în Industria Logisticii” a invitat 20 de persoane cu dizabilități (motorii, auditive și intelectuale) cu vârsta de până la 35 de ani. Aceștia au primit un atelier psihologic (motivația de a căuta un loc de muncă, depășirea fricii de a intra pe piața muncii), un atelier privind strategiile eficiente de căutare a unui loc de muncă (exersarea modului de a concepe o strategie de căutare a unui loc de muncă într-un interval de timp specific) și un atelier de calificare privind bazele logisticii (prezentarea

fundamentelor profesiei și opțiuni pentru obținerea calificărilor relevante). Toate atelierele au fost desfășurate într-un format hibrid (față în față și online) pentru a asigura accesibilitatea. Cei mai implicați 10 beneficiari au finalizat un stagiul de 14 zile la o companie de logistică.

„Am dorit în mod special ca potențialii angajatori să aibă oportunitatea de a cunoaște persoanele cu dizabilități și de a le privi ca pe potențiali angajați. Și a funcționat, deoarece la sfârșitul stagiului, am fost informați că au fost pregătite două posturi pentru angajare imediată - unul pe linia de producție și unul în birou. Desigur, reglementările aplicabile lucrează și în favoarea noastră aici - un angajator este obligat să plătească la PFRON sau să angajeze persoane cu dizabilități. Totuși, s-a dovedit că este mai bine să angajezi persoane cu dizabilități, deoarece acestea efectuează o muncă. Iar industria logisticii este chiar perfectă pentru persoanele cu dizabilități. Munca în gestionarea rutelor, expediere, toate acestea se fac acum de la distanță, de acasă.” — Katarzyna Hnat, președinte al Fundației CONTEO.

Fundația lucrează în prezent la extinderea acestei idei la nivel regional și național. Schema (atelier psihologic, atelier de căutare eficientă a unui loc de muncă, atelier vocațional introductiv și stagii scurte) poate fi aplicată și altor profesii. Sunt în curs discuții privind cooperarea cu reprezentanții unui Penitenciar pentru Femei în cadrul unui program de prevenire a recidivei și facilitare a activării, integrării și adaptării într-un nou loc de reședință.

CONCLUZII

- Scopul acestei practici este activarea vocațională a persoanelor cu dizabilități, o raritate comparativ cu inițiativele care se concentrează exclusiv pe aspectele sociale.
- Proiectul a vizat 20 de persoane cu diverse tipuri de dizabilități (motorii, auditive, intelectuale) cu vârsta de până la 35 de ani.
- Participanții au primit o serie de ateliere în format hibrid pentru a asigura accesibilitatea.
- Cei mai implicați 10 beneficiari au finalizat stagiul de 14 zile la o companie de logistică, ceea ce a permis angajatorilor să afle despre potențialul persoanelor cu dizabilități.
- Ca rezultat, două persoane au primit oferte imediate de angajare.
- Fundația CONTEO lucrează la extinderea acestei idei la nivel regional și național și ia în considerare aplicarea schemei (atelier + stagii) și altor profesii, inclusiv în cooperare cu un Penitenciar pentru Femei într-un program de prevenire a recidivei.

ROMÂNIA

Titlul bunei practici: **ALZHEIMER CAFÉ ORADEA – Un spațiu comunitar pentru sprijin și incluziunea persoanelor care trăiesc cu demență**

Numele organizației, locația: **Caritas Catolica Oradea, Oradea, Județul Bihor, România**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Oradea este un oraș în nord-vestul României, lângă granița cu Ungaria, cu aproximativ 180.000 de locuitori. Cunoscut pentru vitalitatea sa culturală și arhitectura Art Nouveau, orașul are o tradiție puternică de angajament civic și proiecte bazate pe comunitate. Acest mediu social activ a făcut din Oradea un teren fertil pentru inițiative inovatoare care abordează sănătatea mintală și incluziunea socială.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Caritas Catolica Oradea este o organizație socială și de asistență medicală bine stabilită, parte a rețelei

internațională Caritas. Sprijină persoanele vulnerabile, vârstnicii și familiile nevoiașе prin servicii profesionale și bazate pe voluntariat. Organizația promovează solidaritatea, demnitatea umană și empatia comunitară.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Numărul persoanelor care trăiesc cu demență este în continuă creștere, dar familiile duc adesea lipsă de sprijin specializat, informații fiabile și rețele sociale. Stigmatizarea, izolarea și epuizarea emoțională afectează atât pacienții, cât și îngrijitorii. În Oradea, există o nevoie clară pentru un spațiu primitor, fără judecată, unde persoanele afectate de demență să poată găsi înțelegere, sprijin și un sentiment de apartenență.

Oradea,
Piața Ion Creangă nr. 2

03 59 427 777

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

În 2021, Caritas Catolica Oradea a lansat Alzheimer Café Oradea, inspirat de modelele internaționale Alzheimer Café din Țările de Jos, Germania și Franța. Inițiativa oferă un cadru comunitar în care persoanele cu demență, familiile lor, specialiștii și voluntarii se întâlnesc bi-săptămânal pentru a împărtăși experiențe, a învăța și a se conecta. Fiecare întâlnire acoperă subiecte practice precum gestionarea simptomelor, strategii de comunicare, drepturile pacienților, activități cognitive și terapii non-farmacologice.

Atmosfera caldă și deschisă încurajează dialogul onest și sprijinul emoțional. De-a lungul timpului, proiectul s-a extins prin parteneriate cu instituții medicale, educaționale, sociale și bisericești. Campaniile de conștientizare, conferințele și sesiunile de instruire a îngrijitorilor au consolidat impactul comunitar. Voluntarii din diverse domenii – medicină, educație, artă, comunicare – joacă un rol crucial în susținerea inițiativei. Privind înainte, Alzheimer Café Oradea își propune să se extindă în alte orașe, să creeze materiale

educaționale accesibile și să construiască parteneriate internaționale. Astăzi, reprezintă un model durabil și replicabil de sprijin și incluziune bazat pe comunitate pentru persoanele afectate de demență.

Link-uri

ROMÂNIA

Titlul bunei practici: **Activități Recreative Și Educaționale Pentru Copii Și Tineri Cu Dizabilități La Spitalul De Recuperare Băile 1 Mai**
Numele organizației, locația: **Asociația Cămunul Verde, Băile 1 Mai, Județul Bihor, România**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Băile 1 Mai este o stațiune balneară lângă Oradea, cunoscută pentru serviciile sale medicale și de reabilitare. Spitalul local de Recuperare primește copii și tineri cu dizabilități din toată țara, care stau pentru programe de tratament și recuperare de trei săptămâni.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Asociația Cămunul Verde este o organizație neguvernamentală cu sediul în Oradea care promovează voluntariatul, educația de mediu și solidaritatea comunitară. Prin proiectele sale, încurajează cetățenia activă și sprijinul pentru grupurile vulnerabile.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Copiii și tinerii spitalizați pentru perioade lungi de reabilitare se confruntă adesea cu plictiseala și izolarea din cauza lipsei activităților recreative structurate. Voluntarii aduc sprijin emoțional, creativitate și joacă, ajutându-i să-și recâștige încrederea în sine și bucuria în timpul recuperării.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Ca răspuns la această nevoie, Asociația Cătuul Verde organizează sesiuni regulate, recreative și educaționale, pentru copiii spitalizați. În timpul fiecărei vizite, voluntarii petrec aproximativ trei ore implicându-se în jocuri, muzică, teatru și ateliere creative. Din 2023, inițiativa a inclus o componentă de donare de cărți, încurajând copiii să citească și să viseze prin povești. Fiecare vizită se încheie cu mici cadouri simbolice care lasă amintiri emoționale de lungă durată. Proiectul are loc de 7–10 ori pe an, ajungând la 50–80 de copii de fiecare dată, și reprezintă un model de empatie și incluziune comunitară.

ROMÂNIA

Titlul bunei practici: **RUN FOR IT! (ALEARGĂ PENTRU ASTA!) - Eveniment sportiv caritabil care sprijină inițiativele comunitare locale**

Numele organizației, locația: **Fundația Comunitară Odorheiu Secuiesc, Județul Harghita, România**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Odorheiu Secuiesc este un municipiu în județul Harghita, situat în inima Ținutului Secuiesc, cu aproximativ 34.000 de locuitori. Orașul este bine cunoscut pentru spiritul său comunitar puternic și colaborarea strânsă dintre organizațiile civice, instituțiile publice și afaceri, care favorizează dezvoltarea durabilă și solidaritatea.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Fundația Comunitară Odorheiu Secuiesc promovează implicarea civică, solidaritatea și activitățile în aer liber prin evenimente sportive caritabile. Organizația reunește sute de participanți, sponsori și voluntari pentru a sprijini proiecte comunitare locale semnificative, concentrându-se pe cooperare, sănătate și responsabilitate socială.

DESCRIEREA PROBLEMEI

În multe comunități, inițiativele civice locale se confruntă cu lipsa resurselor financiare și a vizibilității. Organizațiile mici au adesea idei bune, dar finanțare insuficientă pentru a le implementa. Mai mult, implicarea cetățenilor în activități comunitare și caritabile este uneori scăzută din cauza lipsei evenimentelor participative atractive.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Run for It! este un eveniment sportiv caritabil anual în Odorheiu Secuiesc care combină mișcarea, bucuria și solidaritatea. Participanții – indivizi, echipe sau companii – aleargă sau merg pentru a sprijini proiecte locale propuse de ONG-uri, școli sau grupuri civice. Fiecare kilometru simbolizează angajamentul față de binele comun, iar donațiile colectate contribuie direct la realizarea acestor proiecte. Evenimentul este organizat profesional într-o atmosferă prietenoasă, incluzivă, încurajând oameni de toate vârstele să participe.

Str. Kossuth Lajos 20

Dincolo de componenta sa sportivă, Run for IT! construiește punți între cetățeni, afaceri și ONG-uri, oferind un exemplu concret de mobilizare comunitară. În fiecare an, zeci de proiecte primesc sprijin financiar și logistic, contribuind la îmbunătățirea vieții locale. De-a lungul timpului, Run for It! a devenit un simbol al solidarității active și responsabilității civice, arătând cum un eveniment sportiv poate crea un impact social real și durabil.

Link-uri

UNGARIA

Titlul bunei practici: **Centrul Comunitar De Tineret În Szécsény**

Numele organizației, locația: **Asociația de Tineret Egyesek – Szécsény, Ungaria**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Szécsény, în județul Nógrád, este una dintre cele mai defavorizate regiuni ale Ungariei. Oportunitățile de muncă și educație sunt limitate, iar legăturile comunitare au slăbit. Mulți tineri cresc în familii cu niveluri scăzute de educație și se confruntă cu șomajul timpuriu. Odată cu dispariția majorității cluburilor de tineret și spațiilor comunitare, tinerii locali duc lipsă de locuri sigure și inspiratoare pentru a se întâlni, învăța și socializa.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Fondată în 2000, Asociația de Tineret Egyesek sprijină tinerii, lucrătorii de tineret și comunitățile în auto-dezvoltare, cetățenie activă și responsabilitate socială. Aceștia oferă învățare non-formală prin

schimburi internaționale și naționale, instruirii, programe de voluntariat (inclusiv Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate) și inițiative locale. Din 2012, s-au concentrat pe dezvoltarea abilităților și construirea comunității în micro-regiunea Szécsény, punând accent pe abilitățile sociale, limba engleză și angajamentul local.

DESCRIEREA PROBLEMEI

Județul Nógrád se confruntă cu provocări sociale și economice profunde: șomaj, oportunități limitate și rețele comunitare slabe. Tinerii au puțină expunere la alte culturi sau angajament civic. Fără spații locale pentru tineret, rețelele de colegi sunt limitate, stima de sine este scăzută, iar imaginarea unui viitor în regiune este dificilă. Școlile duc adesea lipsă de resurse pentru a oferi învățare experiențială care dezvoltă gândirea critică, creativitatea și abilitățile sociale.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

În 2024, Egyesek a achiziționat o discotecă abandonată în Szécsény prin strângere de fonduri, economii și sprijinul partenerilor. Renovarea este condusă de comunitate: tinerii locali și voluntarii participă la curățenie, construcții și grădinarit, favorizând sentimentul de proprietate și legăturile. Planificarea participativă asigură că spațiul satisface nevoile reale ale comunității. Casa Tineretului funcționează ca un hub pentru învățare non-formală, evenimente culturale și programe internaționale de tineret. Chiar și în timpul renovării, 1-2 evenimente lunare – seri de jocuri, grătare, drumeții – ajută la construirea încrederii și a sentimentului de apartenență. Parteneriatele cu actorii culturali locali și municipalitatea consolidează integrarea locală, în timp ce o comunitate de tineret auto-organizată își asumă responsabilitatea pentru activități și spațiu. Casa Tineretului este concepută pentru operare pe termen lung, cu deschiderea oficială în 2025. Programele regulate, atelierele și cluburile vor continua să se concentreze pe împuternicirea tinerilor, implicarea comunitară și responsabilitatea socială. În 2026, fosta zonă a pub-ului va fi renovată pentru o utilizare comunitară mai largă, incluzând camere pentru 15-20 de participanți, sprijinind programe locale și internaționale.

Link-uri

UNGARIA

Titlul bunei practici: **Bugetul Elevilor – Învățând Democrația**

Numele organizației, locația: **Asociația Comunităților Alternative – Debrecen, Ungaria în cooperare cu K-Monitor – Budapesta, Ungaria**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Debrecen, al doilea cel mai mare oraș al Ungariei, cu aproximativ 200.000 de locuitori, este un centru regional de educație și cultură. O parte semnificativă a populației sale constă din tineri care studiază în școli secundare și instituții de învățământ superior. Mediul educațional al orașului oferă un context ideal pentru experimentarea modelelor de angajament participativ și civic în rândul tinerilor.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Asociația Comunităților Alternative este o organizație civilă cu sediul în Debrecen, axată pe organizarea comunitară, angajamentul tinerilor și participarea socială. Lucrează pentru a consolida comunitățile locale prin metode participative și educație civică incluzivă.

K-Monitor este un ONG cu sediul în Budapesta care promovează transparența, participarea civică și inovația democratică în Ungaria.

Împreună, aceștia adaptează și testează instrumente de democrație participativă pentru diferite contexte locale.

DESCRIEREA PROBLEMEI

În sistemul de educație centralizat al Ungariei, elevii au oportunități foarte limitate de a experimenta participarea democratică sau de

a influența deciziile care afectează mediul lor școlar. Deși consiliile elevilor există, impactul lor depinde adesea de deschiderea liderilor individuali ai școlii. Cercetările arată că tinerii maghiari demonstrează un angajament civic și o încredere politică scăzute, ceea ce slăbește cultura democratică pe termen lung. Organizațiile și-au propus să abordeze acest deficit democratic oferind elevilor o oportunitate reală de a participa într-un proces decizional transparent, bazat pe reguli, ajutându-i să înțeleagă cum responsabilitatea comună, dialogul și colaborarea le pot modela comunitatea.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Bugetul Elevilor este primul proces de bugetare participativă la nivel școlar din Ungaria, lansat ca proiect pilot în 2021–2022 la Școala Secundară și Vocațională de Artă Medgyessy Ferenc din Debrecen. Sprijinită de Ambasada SUA la Budapesta și mentorată de Center for the Future of Arizona prin rețeaua globală People Powered, inițiativa a oferit elevilor control asupra a 350.000 HUF pentru a decide cum să-și îmbunătățească mediul școlar.

IMPLEMENTARE – PAȘII PROCESULUI:

1. Pregătire și recrutare:

Profesorii și elevii au fost informați, și s-a format un grup operațional de elevi motivați pentru a co-proiecta și gestiona procesul.

2. Colectarea ideilor:

Elevii au trimis 30 de idei prin cutii de sugestii și formulare online despre cum să-și îmbunătățească școala.

3. Dezvoltarea ideilor:

Împreună cu mentori și profesori, elevii au rafinat propunerile în proiecte fezabile și au pregătit o listă scurtă de zece pentru vot.

4. Campanie:

Creatorii ideilor și-au prezentat proiectele cu afișe, videoclipuri și comunicare la nivelul întregii școli.

5. Votare: Peste

380 de elevi și-au exprimat voturile într-o alegere de trei zile care a simulat o experiență reală de votare cu urne și cabine de vot.

6. Implementare:

Proiectele câștigătoare – crearea unei camere de relaxare („Chill Room”) și cutii cu produse sanitare pentru toaletele fetelor – au fost realizate chiar de elevi.

7. Evaluare:

Organizatorii și participanții au reflectat asupra lecțiilor învățate pentru a îmbunătăți edițiile viitoare.

REALIZĂRI

- Proiectul a implicat aproape întreaga comunitate școlară, favorizând cooperarea și responsabilitatea.
- Elevii au câștigat experiență practică în proiectare, campanie și bugetare.
- Conducerea școlii a raportat un angajament și o încredere mai puternică a elevilor.
- Inițiativa a demonstrat că bugetarea participativă este o metodă flexibilă, adaptabilă, potrivită pentru educație.

VIITOR ȘI SUSTENABILITATE

Partenerii își propun să extindă modelul la alte școli și, eventual, la comunitățile locale de tineret. Pentru sustenabilitate pe termen lung, aceștia pledează pentru instituționalizarea procesului prin dedicarea unei linii bugetare publice recurente, permițând repetarea anuală. Modelul poate completa educația civică, săptămânile de proiecte sau inițiativele de tineret și poate consolida abilitățile democratice în rândul generațiilor viitoare.

Link-uri

UNGARIA

Titlul bunei practici: **STRĂZI FERICITE (HAPPY STREETS) – cetățeni locali activi**
Numele organizației, locația: **Fundația Comunitară Eger – Eger, Ungaria**

SCURTĂ INTRODUCERE A COMUNITĂȚII/LOCAȚIEI

Eger este un oraș istoric mic, locuibil, cu o identitate puternică și, ca un centru micro-regional bine dezvoltat, joacă un rol economic și cultural important, cu multe instituții și active turistice. Deși se află într-o regiune dezavantajată, are dotări diverse pentru prosperitate; în același timp, rețelele sale fac orașul să pară „mai mare” decât este în realitate. Societatea civilă din Eger nu este foarte inovatoare, majoritatea ONG-urilor sunt îmbătrânite, iar fondurile civile sunt mici: cooperarea dintre actorii civili, municipali și non-profit este slabă. Cultura dăruirii a orașului este subdezvoltată, tânăra intelectualitate a plecat, spațiile comunitare au dispărut, societatea a devenit individualizată, iar cetățenia activă este în declin. Cu toate acestea, există o clasă de mijloc în proces de dezvoltare civică ce are potențialul de a reconstrui angajamentul social.

SCURTĂ DESCRIERE A ORGANIZAȚIEI

Fundația Comunitară Eger a fost înființată în 2021 de 10 cetățeni locali cu intenția de a face din Eger un loc mai locuibil, unde comunitățile prosperă și cetățenii locali se implică în problemele locale. Cele trei activități principale ale Fundației sunt strângerea de fonduri locale, sprijinirea inițiativelor locale prin programe de granturi și construirea comunității. Un obiectiv important este construirea de punți între sectoarele privat, public și civil din Eger, pentru a genera cooperare.

DESCRIEREA PROBLEMEI

În ciuda moștenirii culturale bogate, a identității puternice și a potențialului economic al orașului Eger, angajamentul comunitar și cetățenesc rămân slabe, iar oamenii nu cred că ei înșiși pot lua măsuri pentru a-și îmbunătăți comunitatea sau orașul în care trăiesc. O altă provocare este că diviziunile politice se reflectă și în rândul rezidenților locali. Prin urmare, este nevoie de inițiative care să aducă oamenii împreună în jurul valorilor comune și cauzelor comune, permițându-le să se conecteze, să construiască o comunitate și să ia măsuri colective asupra problemelor care afectează orașul lor.

DESCRIEREA BUNEI PRACTICI

Străzi Fericite (Happy Street) este un program de sprijin pentru cartiere lansat în 2023 de Fundația Comunitară Eger. Se bazează pe o credință simplă: comunitățile locale devin mai puternice atunci când oamenii se întâlnesc personal, se cunosc și abordează problemele locale împreună.

Programul pornește de la o perspectivă de bază: rezidenții înșiși sunt experții a ceea ce lipsește, ce este necesar și ce ar face strada lor „fericită”. Și dacă primesc o mică sumă de sprijin, o organizează, o implementează și creează calitatea vieții pe care doresc să o vadă în propriul lor micro-mediu. Programul oferă granturi mici și ușor accesibile inițiativelor de cartier care permit întâlnirea, comuniunea, spațiul comun și acțiunea colectivă. Aceasta ar putea fi o zi de gătit împreună, un picnic în curte, o petrecere de stradă, grădinărit urban sau chiar o mică acțiune de „înfrumusețare” într-un bloc – ideea este că programul se bazează pe conexiuni umane reale, față în față. Programul nu „aduce” comunitatea în cartier din exterior – în schimb, oamenii locali o creează ei înșiși, pe baza propriilor nevoi, și astfel modelează un oraș mai locuibil. În acest fel, Străzi Ferice a devenit unul dintre motoarele culturii civice locale în Eger: până în 2025, am ajuns în punctul în care activiștii locali entuziaști care și-au organizat primele Străzi Ferice în primul an gestionează acum programul ei înșiși, ca voluntari ai Fundației, într-un grup de lucru. Acesta este impactul real al participării active: oamenii locali nu doar că se reunesc – ei își asumă și proprietatea asupra comunității lor.

PROCESUL PROGRAMULUI STRĂZI FERICE

Apel pentru aplicații: La începutul anului, Fundația Comunitară Eger anunță programul de granturi Happy Street. Procesul de aplicare este deliberat simplu: rezidenții interesați trimit o scurtă scrisoare de intenție, de obicei ca o echipă mică de 2–3 persoane, exprimându-și dorința de a-și organiza strada, blocul sau cartierul.

Întâlnire personală inițială: Aplicații sunt invitați la o întâlnire comună, față în față, unde se cunosc între ei și echipa Fundației. Ei își prezintă ideile, motivațiile și – pentru cei care revin din anii precedenți – împărtășesc experiențele trecute. Această întâlnire personală este centrală pentru abordarea Fundației, creând încredere și un sentiment de comunitate, iar aplicații apreciază natura centrată pe om a procesului.

Sprijin voluntar și mentorat: Voluntarii care au apărut din inițiativele anterioare Happy Street sprijină noii organizatori în cadrul unui grup de lucru structurat. Urmând o listă de verificare, ei ghidează planificarea și implementarea proiectelor, mențin contactul regulat cu organizatorii, participă la evenimente, asistă cu întrebări și gestionează administrarea proiectului. De asemenea, ei colectează scurte rapoarte de experiență și fotografii de la fiecare eveniment finalizat.

Promovare și Comunicare: Fiecare adunare de cartier este comunicată prin canalele de social media ale Fundației, asigurând vizibilitate și încurajând o participare mai largă la program.

Reflecție la sfârșitul anului: La sfârșitul anului, organizatorii tuturor evenimentelor Happy Street sunt invitați la o întâlnire personală pentru a împărtăși experiențe, a reflecta asupra provocărilor și a oferi feedback și sugestii privind programul de sprijin. Acest pas întărește, de asemenea, conexiunile dintre rezidenții activi locali și dintre Fundație și cei dedicați îmbunătățirii comunității lor imediate și mai largi.

Această metodologie subliniază interacțiunea personală, sprijinul practic și feedback-ul continuu, asigurând că programul nu doar finanțează inițiative locale, ci și hrănește comunități de cartier active și angajate.

Link-uri

CONFIRMĂRI ȘI MENȚIUNI LEGALE

Conținutul acestei publicații a fost elaborat în cadrul proiectului „**De la Alpi la Carpați – consolidarea modelelor de guvernare pentru dezvoltarea durabilă a zonelor montane din Europa Centrală / Central Mountain**”, sprijinit de **Programul Interreg CENTRAL EUROPE** cu cofinanțare din **Fondul European de Dezvoltare Regională**. Participarea partenerului maghiar în proiect este cofinanțată de **statul maghiar**.

Această broșură a fost realizată în cadrul unui proiect cofinanțat de guvernele Republicii Ceha, Ungariei, Poloniei și Slovaciei, prin intermediul Fondului Internațional Visegrad, în cadrul programului Visegrad Grants. Conținutul acestei broșuri nu reflectă în mod necesar poziția oficială a Fondului Internațional Visegrad.

MULȚUMIRI

Suntem profund recunoscători tuturor partenerilor și donatorilor noștri, care au contribuit la elaborarea acestei publicații și la diseminarea ei. Acest proiect este sprijinit de **Programul Interreg CENTRAL EUROPE** cu cofinanțare din **Fondul European de Dezvoltare Regională**. Informațiile și opiniile din această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opinia oficială a donatorilor, a **Programului Interreg CENTRAL EUROPE** și a **Fondului Internațional Visegrad**.

Tot conținutul bunelor practici a fost furnizat de partenerii noștri valoroși din societatea civilă care colaborează pentru consolidarea societăților civile din **Euroregiunea Carpatică** (zonele rurale de graniță din Ungaria, România, Slovacia, Polonia și Ucraina) prin intermediul **Platformei Societății Civile Carpatice**.

Mai multe informații despre **Proiectul Societății Civile Carpatice**:

<https://www.karpatokalapitvany.hu/en/tartalom/carthian-civil-society-platform>

www.karpatnet.com

www.karpatokalapitvany.hu

Interreg
CENTRAL EUROPE

Co-funded by
the European Union

Central Mountains

Publicat în **2025**

Editor responsabil, editor: **Fundația Carpatică-Ungaria**

